

life. World markets, producers, traders, and consumers are closely connected by the interaction process. New external factors arise for each country, which require constant control and compliance with international standards.

The directions for planned further scientific research are validation of the theses based on quantitative research findings.

Literature.

1. Josef Wieland, Roland Steinmeyer, Stephan Grüninger, (2015). Handbuch Compliance-Management. Konzeptionelle Grundlagen, praktische Erfolgsfaktoren, globale Herausforderungen. Erich Schmidt Verlag, 44-47.

2. Stefan Behringer (2010). Compliance kompakt – Best Practice im Compliance-Management. Erich Schmidt Verlag, Berlin, 317.

3. Хачатрян В.В. Підприємницький потенціал підприємства за умов інтеграційних змін: формування, управління, розвиток: монографія. Хмельницький: Видавець Заколадний М.І., 2019. 321 с.

РІВЕНЬ СПОЖИВАННЯ ОСНОВНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ, ЯК ЧИННИК ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

***АНТОЩЕНКОВА В.В., Д.Е.Н., ДОЦЕНТ,
КРАВЧЕНКО Ю.М., К.Е.Н., СТ. ВИКАДАЧ ЗВО,
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Конституція України гарантує: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Саме тому будь-яка державна політика в Україні має спрямовуватися на людину, на задоволення її інтересів, створення умов для її повноцінного розвитку та забезпечення здоров'я.

Сільське господарство в економіці України займає першочергове місце, адже недаремно Україну називають саме країною зі значним, а точніше переважаючим аграрним потенціалом. Враховуючи специфіку і особливості, сільське господарство виробляє незамінні для забезпечення життєдіяльності людини продукти харчування і є базовою основою розвитку суспільства обумовлюючи економічну та продовольчу безпеку країни [1].

В табл. 1 проаналізовано споживання основних продуктів харчування в Україні за 1990-2020 роки У 2020 році середньорічне споживання хліба та хлібопродуктів на душу населення минулого року в порівнянні з 2019 р. скоротилось на 1 % і склало

96,6 кг. Картоплі українці стали споживати менше на 1,25 % (134 кг/рік), яєць – на 1,42 % (278 кг/рік), риби – на 0,8 % (12,4 кг/рік), овочів – на 0,4 % (164 кг/рік). Найбільше падіння споживання спостерігається у секторі фруктів і ягід – на 3,75 % (до 56,5 кг/рік) та цукру – 3,47 % (до 27,8 кг/рік). Разом із тим, більше в Україні стали споживати м'яса – на 0,37 % (до 53,8 кг/рік), молока та молочних продуктів – на 0,7 % (до 201,9 кг/рік), олії – на 2,5 % (12,3 кг/рік) [2].

Рівень споживання та індикатори достатності споживання основних продуктів харчування можна вважати вираженими орієнтирами економічного потенціалу аграрного сектору України.

Таблиця 1

Споживання основних продуктів харчування в Україні за 1990-2020 роки (на одну особу за рік; кілограмів)

Продукти	1990 р.	2000 р.	2010 р.	2020 р.	2020 до 1990, %
М'ясо та м'ясні продукти	68,2	32,8	52,0	53,8	78,9
Молоко та молочні продукти	373,2	199,1	206,4	201,9	54,1
Яйця, шт.	272	166	290	278	102,2
Хлібні продукти	141,0	124,9	111,3	96,6	68,5
Картопля	131,0	135,4	128,9	134,0	102,3
Овочі та баштанні продовольчі культури	102,5	101,7	143,5	164,0	160,0
Плоди, ягоди та виноград	47,4	29,3	48,0	56,5	119,2
Риба та рибні продукти	17,5	8,4	14,5	12,4	70,9
Цукор	50,0	36,8	37,1	27,8	55,6
Олія	11,6	9,4	14,8	12,3	106,0

Оптимальною вважається ситуація, коли фактичне споживання продуктів харчування особою впродовж року відповідає раціональній нормі, тобто коефіцієнт співвідношення між фактичним і раціональним споживанням дорівнює одиниці. МОЗ України замість раніше прийнятого визначення «Рекомендовані раціональні норми споживання основних продуктів харчування на душу населення» пропонує застосовувати визначення «Орієнтовний набір основної продовольчої сировини і харчових продуктів забезпечення у середньому на душу населення України» без зміни кількісних показників таких наборів, нівелюючи таким чином функцію держави в забезпеченні населення якісними продуктами харчування в достатніх

для їх життєдіяльності раціональних нормах споживання. Варто звернути увагу і на мінімальні норми споживання основних продуктів харчування населенням України з розрахунку на одну особу за рік: для м'яса та м'ясопродуктів – 52 кг, молока та молочних продуктів – 341 кг, яєць – 231 шт., хлібних продуктів – 94 кг, картоплі – 96 кг, овочів та баштанних продовольчих культур – 105 кг, плодів, ягід та винограду (без переробки на вино) – 68 кг, риби та рибних продуктів – 12 кг, цукру – 32 кг, олії – 8 кг.

Індикатори достатності споживання основних продуктів харчування населенням України з розрахунку на одну особу за рік представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Індикатори достатності споживання основних продуктів харчування населенням України за 1990-2020 роки

Вид продуктів	РНС, кг за рік*	1990 р.	2000 р.	2010 р.	2020 р.	2020 до 1990 (+/-)
М'ясо та м'ясопродукти	80	0,85	0,41	0,65	0,67	-0,18
Молоко та молочні продукти	380	0,98	0,52	0,54	0,53	-0,45
Яйця (шт.)	290	0,94	0,57	1,00	0,96	0,02
Хлібні продукти	101	1,40	1,24	1,10	0,96	-0,44
Картопля	124	1,06	1,09	1,04	1,08	0,02
Овочі та баштанні продовольчі культури	161	0,64	0,63	0,89	1,02	0,38
Плоди, ягоди та виноград	90	0,53	0,33	0,53	0,63	0,1
Риба та рибні продукти	20	0,88	0,42	0,73	0,62	-0,26
Цукор	38	1,32	0,97	0,98	0,73	-0,59
Олія	13	0,98	0,72	1,14	0,95	-0,03

Примітка: *РНС – раціональна норма споживання (за термінологією МОЗ України).

Джерело: складено автором за даними [2; 3; 4].

Отже, фактичне споживання деяких основних видів продуктів харчування знаходилося на рівні раціональних норм, або навіть перевищувало їх. Однак чітко простежується тенденція до заміни таких важливих молочних, м'ясних та рибних продуктів менш дорогими та калорійними хлібо-булочними виробами та картоплею. Фактичне споживання м'ясо-молочної та рибної продукції за досліджуваній період скоротилась майже вдвічі.

Література.

1. Антощенкова В. Основні елементи ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства як основа економічної та продовольчої безпеки. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 3. С. 291-298.
2. Офіційний веб-сайт Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 25.04.2022).
3. Антощенкова В.В. Сучасний стан молочного скотарства в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 2. С. 25-32.
4. Кравченко Ю.М., Антощенкова В.В. Екологічна безпечність сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. 2019. Вип. 202. С. 84-92.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ В РОЗВИТОК БІЗНЕСУ

***ЯЦУН А.М., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Проведення послідовної державної політики, спрямованої на європейський вектор, побудова відносин з новими азійськими та близькосхідними центрами тяжіння, створення сприятливого бізнес-клімату, розвиток підприємництва та підтримка експорту, залучення інвестицій та розвиток ринків капіталу, розвиток внутрішнього споживання та інші механізми дадуть змогу посилити позицію країни як регіонального суб'єкта та стануть чинниками зростання економіки. Забезпечення інноваційного випереджального економічного зростання сприятиме людському розвитку через відповідну якість освіти, науки, медицини, культури, сфери харчування, торгівлі, туризму та навколишнього природного середовища.

Національна економічна стратегія України до 2030 року передбачає поетапне досягнення мети щодо підвищення рівня добробуту населення [1]. Першочерговим етапом є формування конкурентоспроможних умов для бізнесу та інвестицій, відновлення довіри до державних інститутів, що дасть змогу перемогти у конкуренції за капітал на світовому ринку та, як результат, залучити інвестиції для модернізації секторів економіки. Трансформовані та високопродуктивні сектори економіки мають ефективно конкурувати на міжнародному ринку товарів і послуг з іноземними державами, що сприятиме зростанню надходжень до бюджету та доходів населення.